

Centralbanken for Norge

Under et navn

Filial Drammensveien

Udfører bankforretninger av enhver art. Opbevarer solvite i panserhvelv. Utleier sikkerhetsbokser. Formuesforvaltning.

Banktid 9 1/2—3 1/2.

Telefoner:

42353 — 40691 — 44156.

Lørdags Aftenposten

Lørdag 30 øre

Prøv det nye

Skrive- & Kopiblæk

No. 1879

Det er norsk

nr 574 Morgentur Abonnementpris 2.00 kr. sv. 1.00 md. Lørdag 14de november 1925 Abonnementpris 1.00 kr. sv. 0.50 ombragt ved bed. tilling. Morgentur 66. nr. 9.

Nutidens religiøse krise.

Den gamle lutherdom kontra erfaringsvidenskabens resultater.

For "Aftenposten" av professor Chr. Collin.

En mundaaglig og dyptgaaende religiøs reformbevegelse gaar sin gang i alle protestantiske land; men forsknes av vanskeligheten ved at opheve gamle lovord og av betenkeligheten ved at røkke ved kirkelig overlevering.

Den gamle lutherdom, som inden vor statskirke er lovhjelm av Christian Quint og grundlovens § 2, er jo kommet i en mere og mere uforsonlig strid med erfaringsvidenskabens resultater. Og naar de to uforlikelige makter i vor skoleungdoms hoder stoter sammen, er det ikke erfaringsvidenskabens, som ligger under. Til den staar i den sterkeste vokste alder. Den rydmer av det ny-skapende livs ungdom og sundhet, mens den gamle Lutherdom er blodløs og blek efter gjennem hundrekaar at ha ført et stillestående liv. Ikke lenger sikker paa sig selv, fordi den overfor erfaringsvidenskabens stadig har maattet gjøre tilbaketog og avstaa terrang. Selv Menighetsfakultetets udmærkede tros lærer, professor Hallstø, indrømmer, at den er værdige skriftsamling, som Luther trodde fuldt og fast paa, ikke lenger i enhver henseende er et ufeilbarlig orakel, men indeholder motsigelser og delvis tidsbundne forestillinger, som nutidens viden er vokset fra.

Rekor, dr. Skattem har i sin artikkel i "Aftenposten" med fuld ret pakt paa, at dette forhold er en i længden uholdbar lidbarhet. Man kommer til at tænke paa, at det var et lignende problem, som den græsk-romerske oldtids statsamfund forjæres austrængte sig for at løse. Oftrinder til de gamle guder, i opvækkelse med Statens lov, blev under en voksende fremgang i kultur mere og mere urimelig. Efterhvert som det kendte verdensalt blev større og større, blev det mere og mere usmukkelig at tænke sig, at Zevs eller Jupiters, den hele verdens styrer og opholder, kunde formidles ved at faa i forering den opstigende damp av fetslaktofre. Eller at han skulde gi sin vilje tilkjende som i en robus-gaude ved tegn i fuglenes flukt og i offerdyrenes indrolder, eller ved at de hellige høns viste sig villige eller uvillige til at spise.

Allikevel var det ikke muligt inden disse kultursamfund, selv erkundrede av hoi oplysning, at fra den gamle religion reformert. De sbyllinske bøger blev i Rom opbevaret som hellige skrifter under Cæsar og August og i lange tider baktefter. Og den delviske

Chr. Collin.

prestindes tungetale, som blev formet til orakelvar, fandt troende raadspærgere, like til orakeltemplet blev lukket med makt av en kristen keiser i aar 375 efter Kristus.

Jeg nævner disse træk for at vise, at selv i de gamle hedenske aabenbarings-religioners tid og under en stundom hoi blomstring av videnskab og kunst var det ubrytbar vanskeligt at overvinde religiøse forestillinger, som nu av alle anses for overtro.

Saken er nemlig den, at da, liksom nu, var der oplyste og gode

menneker, som kunde paaberope sig historisk erfaring for, at under den gamle religion hadde folket i lang tid blomstret og gaat fremad, og som desuten hadde personlig erfaring om, at trofasthet mot fedrens tro gav fred i sindet og virket styrkende paa karakteren. Det var av trofasthet overfor den store gamle tids religion, at keiser Julian, den høit oplyste filosof, gjendførte slaktofre til de gamle guder i det haab, at han derved kunde gjenreise noget av den gamle tids almuensand. Hans samtidige, fettheren og historikeren Ammianus Marcellinus, holdt ogsaa under en kristen keiser fast ved sine fedres tro. Og Quintus Aurelius Symmachus, en av den senere keiser tids nobilste menn, hadde frimodighet til under en kristen keiser at foreslaa. (Forts. 2den side).

Locarno. — Rhinpakten.

Traktaten som er et av verdenshistoriens merkeligste dokumenter.

For "Aftenposten" av professor Mikael H. Lie.

Denne pakt blev indgaaet mellem de fem stater: Tyskland, Frankrike, Belgien, Storbritannien og Italien. Den er den viktigste av de otte avtaler, som de tolv dages forhandlinger i den schweiziske grensebyste resulterte i. Både ifølge sit eget indhold og fordi de andre avtaler grupperer sig om, paa det nøieste er knyttet til Rhinpakten.

Denne traktat paa ti korte artikler er et av verdenshistoriens merkeligste dokumenter. Dens maal er at skape sikkerhet mot enhver forstyrrelse av det fred-

Mikael H. Lie.

lige forhold mellem Tyskland og dets to naboer i vest. Ved at bringe gamle og nyere stridssemner ut av verden og ved at gi anvisning paa metoder for løsning av konflikter i fremtiden, som utelukker enhver form av maktavendelse.

De tre direkte interesserte stater garanterer gjensidig den territoriale status quo, paa grundlag av de grænser som blev fastslaaet i Versailles-traktaten (art. 1).

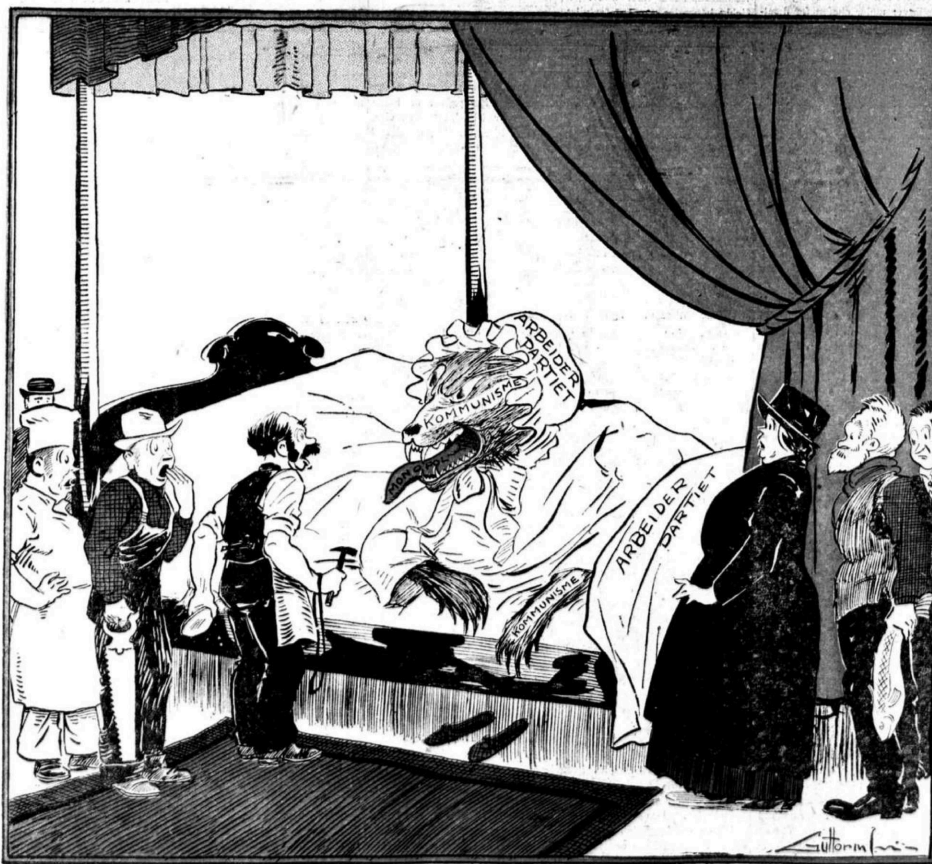
Deri ligger en uforbeholden og uendelig amerikendelse fra tysk side av Elsass-Lothringen som fransk og av de wallonske distrikter som belgisk jord. Av særlig betydning i denne forbindelse er det, at initiativet til denne sikkerhetspakts blev tagt av den tyske regjering, ved dets memorandum av 9de februar aar. Inden indflydeiseriske kredser har der, siden freds slutningen, været høvedet at Tyskland ikke er rettidig bundet av Versailles-traktaten, fordi den var resultatet av en ediktat-freds. Straks det tyske folk hadde makten til det, hadde det ret til at rive det hele dokument istykker. Locarno søtter for alle tider en pæl gjennem denne agitation. Forbundspaktens art. 19 om revisjon av traktater, som er blitt uanvendelige, kan heller ikke gi anledning til at rive op i disse grensespørsmål.

Skapes herved trykhet paa fransk og belgisk side, er det ikke mindre viktig, at enhver frykt for franske anslag mot den vestre Rhin-bred fra nu av blir grundløs. Ifølge Versailles-traktaten skal en folkeavstemning avgjøre Saar-distriktets skjebne — om det skal indlemmes i Frankrike eller falde tilbake til Tyskland. Denne folkeavstemning skal foretaes femten aar efter freds slutningen. Biv Locarnoavtalene til virkelighet, og de løpninger i Rhin-okkupasjonen gjennomført, som dermed staar i forbindelse, vil der være skapt en helt anden atmosfære ogsaa for dette spørsmåls løsning. Paa disse omrader foreligger alt-saa en sand gjensidighet, paa grundlag av historiske og nationale forhold.

Garantien gjelder videre den demilitariserede sone, ifølge Versailles-traktatens art. 42 og 43. Denne omfatter den vestre Rhin-bred, nedenfor Elsass, liketil den hollandske grense, og dertil et brette paa femti kilometer langs den høire flodbred. Her ma ingen befestninger findes, ingen troppesamlinger eller militære manøvrer ske. Og dette er en permanent ordning, uten enhver tilsegsrensning. Sonen ligger helt paa tysk grund, forpliktesens er ensidig

VALGET.

Frit efter "Rødhætte".

Partifæller av den selverhvervende middelstand: — Huf, — saa uhyggelig vort Arbeiderparti ser ut nu da! — Skal vi stemme vort erhverv ind i dette gap?